

ГРАДИНА

КНИЖКИ ЗА ДОМАШНО ПРОЧИТАНЕ НА СЪБИГО.

ИЗДАТЕЛЬ—СТУПАНЪ

Илия Р. Блжсковъ.

Книжка Първа.

Година 1.

Въ тая книжка има да са чете :

Отъ колибата на градинаря. — Единъ похваленъ обичай на Шумненци. — Изводъ отъ словото, сказано въ Шумненската черква св. Вознесение. — Единъ членъ изъ Руссия въ „Голосъ“. — Памятникитѣ отъ 1877—1878. — Училищенъ отдѣлъ. — Писень на русскитѣ ученици. — Вилимъ Финсъ. — Диогенъ. — Нонъ и градинарь. — Жената.

РУСЧЮКЪ

ПЕЧАТНИЦА НА Р. И. БЛЖСКОВЪ.

1879.

183

ДАР
от Зав. архива
1. 1912 № 3356

Книжка I.

1879.

Година 1.

ГРАДИНА

КНИЖИКИ ЗА ДОМАШНО ПРОЧИТАНИЕ НА СЪБИГО.

ОТЪ КОЛИБАТА НА ГРАДИНАРЯ.

Сичко у насъ са промени: малкитѣ хѣра станаха големи, голѣнитѣ пжкъ още пораснаха; старо са подилади, а младе оа истржи и стана легко нато перце, което вѣтара го носи; ижршавото затла-
стя, сухо и неджгаво са распусна, та наедря. Благослазена сзѣбе-
до! колко си хубава и животворна! въ теба никой са нестѣ: яза,
сѣно жизо и разумно сжщество въ тебе са отпусна, развива и са
разширяза. И какво повече? тжрговче стана тжрговецъ, писарче
стана писарь, учениченце — ученикъ, била и учитель, кржчмарче и
кахведжѣче станаха отелджий и нѣщо по-големо; тамъ дѣ бѣше
дюгонче, сега станало магазія, а кжщица и колибна са преобжрнале
на кжща не за едного и за двама, но да побере много хѣра. Съ
една дума сичко е на измененіе, сичко заведнажъ тржгна и поте-
гли напредъ. Дай боже!

Е, кѣто е тжй защо пжкъ и моята градинка, която въ тѣенитѣ
врекона бѣше стѣснена, канте и на ступана ѣ бѣше тѣсно около
шійта, защо кога сичко на около са уголѣява и разширочава, а
моята градинка да си останесе така сиромашна? Не, и градинаря
ще разгради плета на ветата си отъ турско време останала гра-
динка, ще да я пораспусне и ето ви я съ ново начало съ ново
число и съ ново име ГРАДИНА.

Наистина градинаря не би сз наелъ да разработва една голѣма
градина, ако са не надѣяше, че ще му додѣтъ на пмошь и други
работници, които да го насжрдчатъ въ предпріятіето му. Хайде Боже
помози.

ИЛ'Я Р. БЛ'АСК'ВЪ.

ЕДИНЪ ПОХВАЛЕНЪ ОБИЧАЙ НА ШУМЕНЦИ

Шуменското общество си има единъ отрѣденъ денъ на годината, именно първата недѣля на св. Великиѣ постъ — недѣля на православіето, — у който денъ са отслужва божественна служба въ съборната черква, дѣто са споменувать сичкитѣ живи и умрѣли народни благодѣтели, които сж подарили едно количество пари за черковно-училищната касса, или сж завѣщали нѣкое си здание, на което прихода са влага въ речената касса, за поддържаніе на учебнитѣ заведения у града. Както другитѣ години тѣй и тая година са извърши тоя споменъ въ присѣствіето на множество народъ, и слѣдъ св. служба са отиѣ нарастаеъ за усеишитѣ, дѣто повторомъ са поменаха имената на подарителитѣ.

Такъвѣ обичай, наистина, прави голѣма честь на шумненцитѣ. Отъ една страна тѣ изказватъ наявѣ своята признателность къмъ благодѣтелитѣ си, които освѣнъ дѣто свѣщенитѣ на сѣки празникъ тайно ги споменувать предъ св. прѣстолъ, но още и на годината веднаждѣ ги споменувать велегласно предъ народа. Отъ друга страна и тѣзи, които слушать и които сж въ състояние да помагатъ, насхртаватъ са, подбуждатъ са и, като вѣче виждатъ, че даденото имъ хващъ мѣсто, и че тѣй името имъ остава вѣчно, съ благодареніе отсѣкиватъ при-живѣ. било пари, било отъ имотъ за въ полза на обществото; и, наистина, имената на благодѣтелитѣ отъ година на година наспоряватъ.

Такъвъ единъ обичай да са въведе и по селата голѣма помощ и полза би станало за бѣднитѣ имъ чер-

ковни касси, както и много села, дѣто е имало добаръ свѣщенникъ и учитель, сега са разоравать и посяватъ сѣка година за училището по нѣколко погонѣ ниви или лозя, завѣщани отъ нѣкои добродѣтелни старци. Но въ повечето села намѣсто да излѣзе нѣкое добро слѣдъ смъртта на едѣнъ почтенъ и богатчавъ старецъ, то оставать слѣдъ него проклѣтій и сжениваніе на дома му.

Защо живѣе и са труди единъ баща, не ли да остави що годѣ споменъ на синоветѣ си, не ли и подаръ смъртта му да го милеять и поменувать неговитѣ сжѣди? Тѣй като е, защо не правимъ и ние като сичкитѣ разумни хора, още при-живѣ, и дордѣ сме съ цѣлокупенъ умъ, да расподробимъ имането си самички, кому каквото са пада, и слѣдъ това да обрѣчемъ нѣщичко за споменъ, на душата си? Но не, ние неправимъ тѣй, нито искаме да чуемъ като ни говорятъ по-умнитѣ: „азъ единъ нхъ катъ умрѣ, каквото ще да става“, казваме ние; по знаете ли какво става? вѣрвамъ, че знаете, но нека ви го кажа и азъ. Минатъ са не минатъ четирийситѣ на покойниѣ баща и захващатъ са препирни помежду синоветѣ, и дъщеритѣ му; а такивато неспокоженіе на рѣдко са свършатъ но миролюбивъ начинъ, особенно ако покойниѣ е оставилъ повечко имотъ. Отъ препирнитѣ работата стига до скарваніе, послѣ и до бой, а отто на сѣтнѣ хайде да са расправятъ на правителството. Тамъ, разбира са, нѣкому ще стане по волята, а нѣкому не, но сждѣтъ рѣшава, отсѣжда и свършва. Да оставимъ разносцитѣ и денгубеніето на страна, но вкоренява ли са подиръ това една вѣтна умраза помежду тѣх, които до вѣчера сж биле сжщи дѣца на единъ баща. когато

има да кажатъ и да провалятъ гроба му до животъ? Ето тия сж сѣтнинитѣ, що произлизатъ отъ неблагообразіето и нехайството на единъ баща, или богатъ въ-ной роднина.

За предвареніето на такива зки слѣдствія, и за да се направи едно добро, хемъ за благодѣйствието на една вѣща, хемъ и да капне пѣщичко за въ полза на общата черковно-училищна касса, това, дядо понѣ, само ако има добрата воля, може да го направи най-добрѣ; но не сполучилъ, нѣма зарарѣ, понѣ ще са утѣшава съ думата : казахъ. но не ма послушаха.

Изводъ отъ словото, сѣзано тая година въ Шумнейската черква св. Вознесеніе въ недѣля Православія, отъ И. Р. Б.

Сѣта са размири и, токоречи, сичка Европа са похрети, цѣли страни са опустошиха, на много мѣста камакъ вржѣ камакъ не остана, шо чюдо хора загинаха, а слѣдъ толкова примѣдія и страхове вашитѣ имена, о блаженнопочивши благодѣтели, пакъ сж имале задгробната честъ, да са помѣнжѣтъ отъ насъ доживелитѣ до този честитъ за насъ день! Дѣто ще са рече, вие пакъ живѣете, пакъ сте помежду насъ, сте и ще бждете. Блажени вие почивши о господѣ. Всеблагій Богъ да увѣковѣчи вашитѣ честни имена; а намъ да помогне съ добрини и да ни вразуми, што да подражѣмъ благороднія и богоугоднія вашъ примѣръ, за слава на черквата, за хвала на народа ни, за успѣхъ и олущеніе на нашитѣ общеполезни заведенія.

Но въ тѣзи честита за насъ година да ли не имаме кого

още да спомѣнемъ, нѣма ли и други починали благодѣтели? Уви! имаме, имаме, какъ да нѣмаме? И за забравяне ли сж тѣ? Бива ли и можемъ ли забрави тѣзи, които не пари, не имотъ, но самія си животъ положили, не за подобряването на единъ градъ, а на цѣлото наше отечество. Ако ние не викнемъ и да прославимъ тѣхната память, тѣхното име, то ще заема, която е попила тѣхната кръвъ, да встане противъ насъ непризнателнитѣ. За това наша свята длъжностъ е што себѣя година на този день да си напомяме и сичкитѣ наши : мжченици убити, мекланъ, обесени изгорени, удавени, далечъ въ тѣжни тѣмници уморени, въ силни огньове изгорени, въ зимни студове измръзли и на бойно поле загинали, сичкитѣ сж достойни да се причислятъ на едно съ нашитѣ благодѣтели, и още да се нарѣдѣтъ при мжченицитѣ, които съ кръвта си запечатиха тѣхната честъ и честта на милото ни отечество.

При другитѣ наши вѣчнопамятни благодѣтели и мжченици за отечеството ни, нашія градъ особно има длъжностъ на днешния день да спомене и покойниѣ наши сжгражданинъ и сжотечественикъ Добря Войниковъ. Злочестъ е, наистина, града ни спорѣдъ една такана загуба. Ахъ, Шумень, колко шеше ти да бждешъ честитъ ако на този рѣдъ, помежду другитѣ си способни членове, имаше и този толкосъ обиченъ и даровитъ мжъ! За жаленіе сж такивато не само учени, но и родолюбиви хора. Покойниѣ Войниковъ бѣше единъ отъ неуморимитѣ български труженници за народа и отечеството ни; но той не бѣ честитъ презъ живота си да види бѣлъ день при своитѣ си. Днитѣ на покойниѣ сж пълни съ страданія, пълни съ горести и сжърби, съ много усилия; зѣа орискица на сѣздѣ го придружаваше. Слѣдъ 12 — годишното си сентаніе у Влашко, дѣто и тамъ доста добръ споменъ си остави, неговата сладка утѣха бѣше, че той ще наскоро да стѣжни въ милата си татковина и да се засѣли у града си, който го очакваше съ отворени обѣтія; бързаше той въ Търново и чакаше кога ще и Шумень да се очисти отъ турската войска, да се предаде управленіето на Руситѣ и да си доде свободничко при своитѣ. Но, горкана! кѣгвото, чаканіе не биде за добро; зѣа го болестъ вржхлетѣ въ Търново и тамъ, далечъ отъ родове и прѣатели, Войниковъ предава боугъ

духъ, за голѣма жалость на сички ни, за тѣжка загуба на града ни, а най-много на старата си майка.

Прійми честното събрание, прійми въ рѣда на другитѣ си днесъ име по име поменати благодѣтели и името на покойни Войниковъ, който вмѣсто имотъ ти е оставилъ залогъ на своитѣ блага намѣренія, толкоза си ученици, отъ които, може, нѣкой ще застъпятъ неговото мѣсто. Прійми и ти църковь святая каннето днесъ сипренно молебствие за усопшитѣ ни благодѣтели, труженици и мъченици. А ние, братія, сички еднодушно съ умиление да изречемъ : Вѣчна имъ Память. Лѣпка имъ изрече и богъ да ги прости !

СЛѢДЮЩИЯ ЧЛЕНЪ ПРОЧЕТОХМЕ ВЪ РУССКІЯ ВѢСТНИКЪ „ГОЛОСЪ“, САНКТЕТЕРБУРГЪ 17 МАРТА 1879.

„Днесъ стана едно умилно черковно тържество въ ксавійската съборна черква; това тържество, което има едно нравственно значеніе предъ насъ, биде за освѣтяваніето на една плащаница, захвърлена и потъпкана отъ турцитѣ въ едно българско село Ракитово. Ето какъ било станало това. Като навлѣзле Рускитѣ войски. (последната война). въ селото Ракитово, намериле го съжегъмъ разсипано отъ турцитѣ; единъ офицеринъ . като заминувалъ край порутената селска черква, склѣдалъ че са подава крайтеца на едно избяжаніе изъ подъ единъ купъ, смѣтъ отъ сѣкакви нечистотій, уловява та го измъква и като го разгледва, едва позналъ, че то е било плащаница (епитафіе), до тогочко била тя смачкана и удачана !... Подбуденъ добрия офицеринъ отъ христіанско и нравствено тър-

ство, покъртенъ отъ сърдечно благоговѣніе къмъ тая потъпкана святина, зема та я прибира и скътва у себе си. За добра честь плащаницата достига и въ града ни С-петербургъ; тукъ са тя пречиства, поднови и украси най-хубаво отъ една благородна руска господарка. Днесъ 17 Мартъ 1879, тая пречистена плащаница са освѣти въ ксавійската съборна черква и съ особенъ куріеръ са испроважда на право за въ селото Ракитово, дѣто да може да пристигне за страстната седмица и да са положи на св. престолъ въ скромната Ракитска черква. Наистина тая плащаница, това знаменіе на двойно избавленіе, ще покърти умилното сърце на българина, като му представя както великата жертва на спасителя, претъ 19 вѣка, принесена за искупленіе и избавленіе на човѣчеството, тъй също и една друга жертва, колкото голѣма, толкозъ и безкористна — жертвата отъ толкозъ, драги синове и кърви на руския народъ, принесена за избавленіето. за усвободеніето на едно племе потъпкано, покрусано. племе, което толкозъ вѣкове е пшкало подъ натиска на тирана.

„И викаха злобнитѣ фарисеи едно време, крѣщаха и искаха да извадятъ съ бѣло лице повинни разбойникъ Варрава, и уми си Пилатъ рѣцѣтъ, като бѣше готовъ да предаде на смъртъ невинни и безгрѣшни; и днесъ еднакво викатъ злобни фарисеи противъ самоотвърженіето на руския народъ, измиватъ си рѣцѣтъ и са готови да предахтъ Русія.

„Но борбата е на свѣршеніе; пейната цѣна немогатъ я намали нито фарисеи, нито пилатовци. Великодушния бѣлий царъ понесе тѣжкия кръстъ за усвободеніето на христіанитѣ отъ турското яго. и то е вече ка-

то свършено дѣло. Чакъ сега са посвѣзватъ отъ западъ покровители и защитници на балканскитѣ българи. Едва сега си показватъ мнимото човѣколюбіе, но ежсно сѣ останале! Никога балканскитѣ Славяни, нито и самата Исторія, ще забрави ситкото щото е било, и може-ли да са забрави? Западнитѣ, които днесъ са показватъ като покровители, какъ бѣха, какъ стояха тѣ до скоро, когато са вършеха грабежи, убійства, насилія отъ турцитѣ надъ беззащитнитѣ народи? За сички тия звѣрства, тѣ освѣнѣ, като нехаяха, но още зарадъ ползата сп. тѣ съ удоволствие подбутваха щото тия звѣрства да ставатъ се повече и повече, и на сичко това тѣ глѣдаха съ благодареніе. Това за забравяніе ли е? Българитѣ, гърцитѣ и сичкитѣ християни отъ балканскія полуостровъ, никога не щатъ забрави, че срѣдъ тия най-тѣжки за тѣхъ мъки, кога тѣ викаха до бога за помощъ, никой ги не чу, никой са не смили, а сама самнитчка една Русія са нае да запази поруганато човѣчество, и за тая си свята цѣль тя пожертва съ стотини миліони изъ своята оскудна касса, като даде и жертва толкова стотини хиляди хора, синове отъ своя народъ. Една сама самнитка Русія са рѣши да освободи толкова злочести страдалци; тя събори турскитѣ бесила, на предъ които на толкова елетници вете вѣжето висяше на шіята, отвори вратята на толкова тъмни тъмници, въ които пѣшеаха съ хиляди невинни мѣченици, тя измъкна изъ рѣцѣтъ на хиледи крѣвници ятаганитѣ, които са бѣха развѣртели надъ едно мирно, и покорно населеніе; тя духна, та угаси силнитѣ огниове, що поглѣщаха цѣли села и градища, огниове, които едни подпалваха, а други раздухваха.

Такива случки, такива работи. не сѣ за забравяніе.

Нека западнитѣ умишци и богаташи, нека са мѣчатъ чрезъ богатството и хитростта си да привлечатъ любовта на балканскитѣ славяни, но тѣзи славяни, като нѣма да забравятъ миналитѣ си теглила, не ще забравятъ и нашата лѣнта. нашето постоянство, нашата самоотвѣрженностъ, и тѣхното сѣриѣ, увѣрени сме, за винаги ще храни любовъ и благодарностъ камъ Русія, камъ която е прилепнало, и камъ която за винаги ще са обраща.

„Да, ще са обраща и напразно не ще са обраща, като си наумѣва, че когато земята имъ са заливаше съ крѣвта на тѣхнитѣ най-мили и драги, мнозина ги жалиха, мнозина плачеха безъ сжлзи за тѣхъ и мнозина са показваха като звани за тѣхното избавленіе, но отъ тѣзи звани мало имаше избрани. Похода на самото славно руско войнство, днешното тѣржество, по срѣдъ което са освѣтява въ съборната исакійска черква, намерената, запазената отъ рускій офицеръ плащалица, очистена, подновена отъ руска господжа, нека сичко това поговори въ сѣрцето имъ.“

Памятникът отъ 1877—1878 год. на Руско-Турската война въ България.

Съ сичкитѣ усилия, дѣто Европейската дипломатія иска да развали вліяніето на Россія въ Балканскія Полу-Островъ е нѣщо невъзможно, защото съществуватъ памятниците, които са намиратъ на връхъ Стара-Планина отъ самъ и оттатѣкъ по страннитѣ полѣта на България и дору до стѣнитѣ на самия Цариградъ.

Съ настоящето си описаніе ние ще заведемъ нашитѣ читатели и читатели на височината, наречена св. Никола, между Габрово и Шипка, дѣто стѣрчи издигнатъ величественно единъ Паметникъ високъ около шесть аришина.

По случай на моето пътуваніе презъ планината, щомъ излязохъ на връхъ св. Никола, мѣрна ми са още отъ далечъ единъ кръстъ, който изведнажъ привлече вниманіето ми и съ нетърпѣніе азъ глѣдахъ да стигна до това мѣсто.

Слѣдъ половинъ часъ, като вървахъ се по шосето, най-сетнѣ стигнахъ на спорѣдъ рѣченния кръстъ.

Тогавъ азъ са отбихъ отъ пътя си, и отидохъ близу на това мѣсто, спряхъ са и, втораченъ, изглѣдахъ околорѣсть. Това бѣше една поляна, обградена отъ каменни зидове, гдѣто са глѣдахъ много гробища, а на срѣдъ дървена ограда, средъ която с въздигнатъ кръста.

Тоя кръстъ е обѣненъ съ триглжнитѣ, подъ когото стоатъ образитѣ на св. Александра Невски и на с.с. Кирилъ и Методій а на срѣдъ една мѣдна плъха, дѣто са написани слѣдующитѣ:

ВЪ ПАМЯТЬ РУССКИХЪ ВОЙНОВЪ.

38-го Пѣхотнаго Орловскаго полка и 4-й Стрѣлковой бригады, погнѣвшихъ въ атакѣ Шипкинскаго перевала и Гори Св. Никола 5-й 6 Юля 1877 год. головы которыхъ, зѣбски отрѣзанныя Турками, потребени подъ снѣгъ крестомъ и образомъ, присланнымъ ЕЯ ИМПЕРАТОРСКИМЪ ВЕЛИЧЕСТВОМЪ ГОСУДАРИНЕЙ МАРІЕЙ АЛЕКСАНДРОВНОЙ, ИМПЕРАТРИЦЕЙ ВСЕРОССИЙСКОЙ защитникамъ Шипкинскаго перевала 9—15 Августа тогоже года.

38. ОРЛОВСКАГО ПОЛКА ПРАПОРЩИКЪ ДОЦЕНКО,
ПРАПОРЩИКЪ ДИМИТРИЕВЪ;
13. СТРѢЛК. БАТАЛІОНА ПОЛКОВНИКЪ КЛИМЕНТОВИЧЪ,
КАПИТАНЪ ШЕНЕЛЕВЪ;
ИЛАСТУНСКАГО БАТАЛІОНА ЭСАУЛЬ БАЩАННЫЙ,
НИЖНИХЪ ЧИНОВЪ 28 ЧЕЛОВѢКЪ.

Като четѣ човѣкъ тия рѣдове неможе да не му са поскрти сърдцето отъ жалость, като си науми колео мъченици лѣжатъ тука, жертви за освобожденіето на нашето отечество.

За такива памятници ми разказахъ, че има много татѣкъ при Шейново и другадѣ, еждѣто стана послѣдната славна битва на побѣдоноснитѣ наши освободители, Русски войски, но за моя жалость азъ неможихъ да обиколя сичкитѣ тия достопамятни мѣста.

Въ Казанлъжъ азъ ходихъ въ женскія мѣнастирь, дѣто разглѣдахъ черевата и по двора; туеъ видѣхъ икони обезобразени отъ турцитѣ, а сичкитѣ мѣнастирски драгоценности ограбени, вкѣтрѣ у мѣнастирскія дворъ има много Русски гробове съ памятници, между които видѣхъ и памятника на едного капитанна отъ Българскитѣ дружини.

Добрѣ би било да са напишатъ по име сичкитѣ поборници
за освобождението на България.

На Великденъ 1879.

И. П. Адженовъ.

Б. На Редакцията. — Ние приканваме ония отъ нашитѣ съ-
отечественици, на които е сръжи да издирватъ и описватъ
такива нѣща, да са потрудатъ и ни испроводатъ отъ сѣга
описанія на такива паметници, които са намиратъ у насъ, и
за да ги помѣтимъ въ книгитѣ си, та да останатъ за спо-
менъ на Българското потомство.

УЧИЛИЩЕНЪ ОТДѢЛЪ

Ако метнемъ единъ погледъ върху днешното поло-
женіе на нашитѣ училища, ние ще видимъ, че тѣ стоя-
ти много по-долу отъ каквито бѣха преди 3—4 го-
дини. Наистина е, че размирицитѣ, гадѣто и да е, би-
ватъ причина да са затворятъ до нѣйдѣ си училища-
та, но щомъ са умири свѣта, сичко влаза въ нор-
малнія си рѣдъ, а най-напрѣтъ общества са погрѣж-
ватъ за отварянието на учебнитѣ си заведения. У насъ
не стана това, и ето втора година е откакъ са е за-
ключилъ мира, нашитѣ народни училища още мѣж-
деятъ. Другитѣ ни частни работи — земація и дава-
нія, напредватъ, и сѣки са е заловилъ на печалба, а
никой са не обжрна, да погледне камъ училищата (ка-
то че народа ни нѣма вече нужда отъ училища и у-
чение). Но да не укривяваме народа. Българина е ра-
зумѣлъ, колко-годѣ, какво излазя отъ училищата и
не рачи да бждатъ дѣцата му слѣпи — безъ наука.
Причината, сѣкамъ, е друга.

Отъ презъ години си поветето ученички младежи
тичаха дѣ има мѣсто за учителъ и, като сполучеха,
ако ще би и на едно село, завземаха са съ присърце да
учатъ дѣцата, щото знаятъ сами, а сега какъ стана?

Кадѣ са дѣнаха тия ревностни учителчета? Сичкитѣ
са рукнале да търсятъ правителствени служби, да
станатъ писаре и чиновници — учителството имъ ом-
ржзнало. По-старитѣ учители да речемъ, че си отслу-
жили, и нуждата ги повика да навлѣзатъ въ прави-
телствени служби, защото и тамъ хора трѣбать, но ду-
мата ми е за нѣкои си млади зелени момчетий, които
отивать да са пххатъ тамъ, дѣто не имъ е мѣстото.

Нека да земемъ за примѣръ доцерашнитѣ наши вла-
дѣтели — турцитѣ. Сичкитѣ имъ колко-годѣ по-око-
питени и учени, ушѣ, не миткаха ли около конаш-
китѣ прагове за служба, да ставатъ ефендета и я-
зджий? За това турскитѣ медресета бѣха запустеле,
или оставаха на фанатичитѣ ходжи да залѣгватъ тамъ
по destino сапуливи турчета. Дано не стигнемъ и ние
до тамъ!

Тѣй като нѣма съ какво да похваля, на тоя рѣдъ,
нашитѣ народни училища, турямъ предъ очитѣ на ми-
литкитѣ си момченца и момиченца долужложената
русска пѣсенчица, която нека приспособяватъ на себѣ
си и да залѣгатъ на учението, та до нѣкога да ста-
натъ умни хора, полезни на родителитѣ и татковината
си, да зарадватъ и майка България, която по нинѣ на
тѣхъ са надѣва, да я пазятъ отъ сѣбакви примеждия.

Дѣдо ви Блжневъ.

ПѢСМЬ

На престонародномъ нарѣчїи округа Маковицкаго, въ шарышскомъ
комитатѣ въ Венгріи.

Арія : Дѣна наша домовина.

Прелюбезни русски дѣти
Якъ голубки, якъ горлычки
Наши милы драги дѣти
Братичкове и сестрички
Нуже скоро ся собирайте
Бо ужъ часъ до школы ити

„Царю небесный“ спѣвайте
Духъ прїѣде насъ утѣшать.

Въ школѣ учитесь дѣти
Чести, вѣры и мудрости
Чловекъ мусится учить
Отъ дѣтства до старости.
Вѣда слѣпымъ людямъ жита
Не знаютъ себѣ спомочи
Мы хотимъ провидѣти
Боже! будь намъ на помочи.

Будь намъ Боже на помочи
Дай истину познавати
Отварь русскимъ дѣтямъ очи
Хотятъ Бога прославляти.
Дай намъ здравля, дай намъ силу
Къ науцѣ волю охоту
Потѣнь родиноньку милу
Нашъ русскій народъ сироту.

Нуже любезны сынята
До школы ся понагнѣйте
Голубоньки соколята
Учитесь, насъ утѣшайте.
Безъ науки бѣдни руки
Всеякій мусится трапичи
Безъ мудрости, безъ науки
Бѣда на томъ свѣтѣ жити.

Ноже дѣти наши любяи
Силу духа развивайте
Якъ гирличен, якъ голуби
Весело намъ гурьотайте,
Про васъ цѣлуютъ милы цѣты
Съ нихъ якъ пчелки медъ высѣйте
Якъ мурашки вы дѣточка
Непрестанно работайте.

(Взето изъ „Славенскія Алманахи“). Александръ Павловичъ.

БИЛІЯМЪ ФИНСЬ.

Въ една отъ Американскитѣ колонїи има една богата къща. която са зове фамилія Норменби, тя е прочута и до днесъ; ето какъвъ човѣкъ е билъ този, който испърво основалъ тѣзи фамилія.

Биліямъ Финсь са е родилъ въ 1651 година. Баща му, който ималъ на грижата си една челядь отъ 26 души, билъ много сиромашъ; сичкото му иманіе било дѣцата му, които прехранвалъ съ хамаллжѣтъ. на тѣхъ са рацвалъ, и на тѣхъ са нацѣвалъ, и тѣ биле здрави и читави Биліямовъ баща го направилъ овчарче, но тѣзи работа, никакъ му не била присърце. Селцето имъ било край морето, и Биліямъ, чѣсто пекарвалъ овцетѣ си край морето, колтимъ виждалъ кораби да идатъ и да отиватъ на далѣко, нему очитѣ му отивале подиръ тѣхъ; рѣвняло му са морекія животъ, рѣвняло му са да ходи по далечни страни, да вижда свѣтъ, и най-сѣтиѣ овчарството схвѣсѣмъ му умрѣзва, побѣгва отъ баща си и отива у Бостонъ, дѣто ностанва въ училището и са изучва искусството за мореплаваніе.

Растналъ Биліямъ, та порасналъ и станхлъ мъжъ за женяне. Той иска да си има свой корабъ, но билъ сиромашъ; уженва са за една богата вдовица, зема паритѣ и кунува си корабъ и съ него са пуска по море и тѣкмо 10 годиниъ носялъ и принасялъ чужди товарове. Но тѣзи работа му не испажняла очитѣ; той тарсялъ работа по-голѣма, по-тѣжета, на аго ще да бѣде и на край свѣта.

Бѣдѣжъ като са расхождалъ изъ Бостонскитѣ у-

лиця, чулъ да приказватъ за единъ испански карабъ, който билъ натоваренъ съ сѣжни стоки, и който като минавалъ по край багамскитѣ острови, потъналъ цѣлъ въ морето. Такава работа и такава печалба тѣрсялъ Биліамъ. Безъ да губи време, собира той нѣколкома сѣрчени, като себе си, и отишува камъ багамскитѣ острови. Тукъ, тамъ, наскочва мѣстото, набарва потъналия корабъ и изважда ситко що имало въ него; но тѣзи печалба не излѣзла толкова, колкото той са надѣялъ, съ ситко едва можилъ да си оттѣрве разноситѣ.

Ако и тѣзи сполука да била слаба, но той са неоставилъ; напротивъ той са настѣрва и глѣдаше дано му са пакъ допадне такова едно голѣмо предирѣтіе. Ведяжъ позачюлъ като приказвало нѣидѣ за единъ голѣмъ корабъ, който билъ потъналъ близу около пристанището де-лаплатъ; този корабъ билъ натоваренъ съ мадемъ еребро и злато. Распитва добръ и като са научва, че това е истина, рѣшава да иде за да намѣри това богато сѣкровище. Но като за такава една дълга работа и за такъвъ джлакъ пѣтъ било потрѣбно голѣми разноски, още и много хора, за това той прибѣгва за помощъ до английското правитѣлство, и сполучва. Карлъ II му дава 18 голѣми кораби съ нѣколко тона и съ 95 души, надъ които поставя Биліама като главенъ управитѣль. Биліамъ трѣгва и стигва благополучно до брѣговетѣ на С. Доминго. Работата билъ много мѣчна. Какъ може да са намѣри единъ корабъ потъналъ преди 50 години, комуто нито мѣстото са знае, нито камъ коя посока, а само като отъ преданіе са е слушало, че еде кадѣ кое мѣсто билъ потъналъ? Но Биліамъ билъ пжленъ съ наѣжда и съ силна воля.

Нѣколко педѣли са лутале по морето, впускаде са, бѣркале по дѣното му, но друго нищо не изваждаде освѣнъ морска трѣва, камане, кремане, отъ които направилъ граматѣ по брѣга. Хората му нежрво сѣкале че той дѣри сѣвсѣмъ загубено и незнайно нѣщо, захванале да са отлускатъ, билъ захванале и въ оти да му натѣкватъ за дѣто ги е довелъ да си губятъ днитѣ подиръ една глушава работа. Но не било само това: сѣрдитията порасвала. Отчаенитѣ работници са сдумале скрито, или да го принудятъ да са върне, или ако не, да го стѣпкатъ сички и да го хвърлятъ въ морето, пакъ тѣ да са върнатъ съ корабитѣ. Биліамовата работа отивала злѣ. Той не щѣлъ да са завърне посрѣменъ, безъ нѣкаква сполука.

Единъ день, неговъ единъ таенъ прѣятель, му казва: „позечето отъ хората сѣ прѣтизо тебе, днесъ излѣзоха сикитѣ на брѣга, тѣ са скриха въ една близка курѣйка, отъ тамъ тѣ скупомъ ще нахванатъ на корабитѣ и ще пелжлятъ лопата си мисаль.“ Безъ да са бави Биліамъ, дрѣхва корабитѣ навѣтрѣ въ морето, обраща топоветѣ камъ брѣга, ето ти ги и разяренитѣ бунтовници въоружени излизатъ надъ брѣга. — Оружіята долу! извиква имъ Биліамъ, или ще дате оганя на топозитѣ. Бунтовницитѣ, уплачени, че може или да ги избіе, или пакъ да ги остави на тѣя пуста страна. дѣто да измрѣтъ отъ глѣтъ, сланатъ оружіето долу, поискватъ прошка, вричатъ са, че ще си глѣдатъ работата; тѣй Биліамъ ги излавя, съ осталитѣ при него, изхвързва поглавнитѣ, които сѣ ги надумале, замирва ги, и сѣтиѣ сѣки пакъ са улавя за работа.

Бунта са укроти, по ето друга прѣчка: разноски,

прехрана, и други потребности са довършиха, и за то Билиамъ видя за нужно да иде въ Англія да си набави потребитѣ и пакъ да са завърне. Тѣй той се връща и отива при тогиванното правителство да даде сметка на работата си, и да поиска още единъ корабъ и друга помощъ. Но Карлъ II-й, вече го нѣмало, а на нѣгово мѣсто билъ Іаковъ II-й, при това и като е имало изъ царщината други сплетни, никой не обърналъ вниманіе на Билиамовата просба. Четири години той чакалъ редъ за да го сполучи помощъ; въ туй време той е тѣрпѣлъ подигравки отъ по-горнитѣ, присмѣхи додѣ най-сѣтнѣ пснадналъ и въ голѣма сиромасія. Отъ вѣдъ му са прѣкъсале надѣждитѣ, но Билиамъ са неотчайвалъ. Той припада на единъ богатъ герцогъ, на име Албертъ, расправя му сичко подробно, герцогътъ увѣренъ, че такъвъ единъ сжрченъ човѣкъ може да сполучи въ таково едно предприятие, и за то трѣба да му са помогне; зема въ вниманіе молбата му, помагва му самси, накарва и други да му помогнатъ, тѣй Билиамъ са едобива съ нужнитѣ си и трѣгва вторій пѣтъ.

Сега Билиамъ освѣтъ другитѣ си потребности имаше си и искусни водолази, (далгъчи-хора, които съ една леснина са впускатъ въ джното на морето; и тамъ може да са побавятъ за да напипатъ щото има). Съ тѣа водолази той работи нѣколко недѣли по извѣстното му отъ преди мѣсто, но пакъ напразно. Единъ день, Билиамъ замисленъ, бѣше са вторачилъ въ водитѣ на морето, нѣкакъ си сжглѣда въ бистрото на водата едно растеніе, което не приличаше да е морско, повиква единъ водолазъ и го накарва да са спусне по това растеніе, и да напипа на какво мѣсто му е ко-

рена. Водолаза са спускава, и пакъ скоро излиза, и казва, че коренътъ му е въ пукнотината на една голѣма джека; гурва са и втори водолазъ, той набарва по край тая джека нѣколко тона. Сбирватъ са сичкитѣ водолази, спускватъ са на това мѣсто, разравятъ по-надълбоко и ето че излиза единъ голѣмъ тоначь златно кълче. Сжкровището са отваря. За нѣколко дни на брѣга стоеше натрунано едно богатство отъ 300,000 фунта стерлини.

Билиамъ са завърна въ Еврона, нѣговитѣ противници са помѣчиха да го наклѣветятъ предъ правителството за да му са отнѣме богатството, но правителството като уцѣни неговата твърда воля и неуморимитѣ му усилія, освѣтъ че го обещана съ похвалби и почестя, но още и остави подъ негово расположе-ніе да раздѣли това богатство на помагачитѣ си, кому колкото са пада. Билиамъ слѣдъ една праведна дѣлба остави за себе си 20,000 ф. стерлини, съ които слѣдъ като направи много благотѣянія, биде и основателъ на фамиліята наречена Норменби.

ДИОГЕНЪ

Четиристотинъ години преди Христа имало въ Грѣцко у града Атина една школа, която зовяле киническа. Тѣзи школа са поменува и до днесъ въ исторіитѣ; тамъ, освѣтъ дѣто училе за друго, учителитѣ глѣдале още да надххвватъ своитѣ ученици да имѣтъ омраза камъ сичкитѣ свѣтовни удоволствія, т. е. да не мислятъ за нищо на този свѣтъ; нито за кѣща, нито за обиліе, нито за

прехрана. Тѣй тѣ ходяле дришави, ѣдяле проста и никаква храна, сиѣле на гола земя и проч. Както учителитѣ, еднакво и ученицитѣ, които излизале отъ тѣзи школа, са зовѣтъ кинически философи. Тѣ сѣ биле сжщо като нѣкои отъ днешнитѣ калугери, наричани пушинаци, само съ тѣзи разлика, че тогивашнитѣ кинически философи не сѣ стоеле запрени, като пушинацитѣ, въ гори и пещери, безъ да излизатъ предъ хората, но тѣ ходяле по градове и села да философствуватъ за бога, за човѣщаната, за ума и проч.

Диогенъ е билъ най-прочютія отъ киническитѣ философи; неговото отечество е билъ Синопъ, а баща му билъ сарафинъ, който правялъ и калпави нарн, но като са отерива калпазанлъка му, той смолучи да побѣгне въ Атина. Тамъ Диогенъ отиде при тогивалиня философъ Антистена.

— Защо си ми дошълъ? попиталъ го Антистенъ.

— Додохъ да са уча, отговорилъ Диогенъ.

Антистенъ безъ да му каже нѣщо, грабва едно дърво, та си го побійва добръ.

— Бий ма колкото щещъ, казалъ Диогенъ, ако щещъ ма и уби, азъ пакъ са не мрждвамъ отъ тукъ до тамъ; азъ искамъ да ти стана ученикъ.

Диогенъ, бѣше много остроуменъ, сѣкиму спорѣдъ питаніето завчаски отговарялъ; въ малко време той надминалъ учителя си и излѣзе да философствува.

Нищо нѣмаше, но и не трѣбало му да има; за него стигало само една върхна дреха — и за постилка и за покривка. Той имаше една тояга, едни дисаги и едно дървено кутелче, съ което да пиѣ вода.

Въ единъ зименъ день, като бѣше замръзналъ въ едно село, помоли са на едного господина да го остави за да

пренощува въ плѣвника му, а защото селенина захваналъ да си мести устата, безъ да му каже бива, или не, той са върна и отиде, та намѣри едно празно катенце, у което са подслоняваше въ дъждовно време; това каче му служеше за кѣща презъ сичкія му животъ, което таркаляше отъ мѣсто на мѣсто, дѣто идѣше.

Веднѣжъ, като сѣдѣше близо до единъ изворъ, сжглѣда какво единъ селенинъ пиѣ вода съ шепата си: и това имало леснина, казалъ си той, защо сжмъ глупавъ, та ходя да мжкна този кутелъ? Послѣ го захвърли, и тѣй са отвърва и отъ тѣзи тѣгота.

Диогенъ живѣеше повече въ града Коринтъ. По едно си време случи са да наминне въ този градъ царя македонскій, великій Александръ, който отивалъ на бой, и той билъ слушалъ да са приказва много за Диогена; за това пожела да го види, и отиде самси при него. Диогенъ по това време тѣкмо що бѣше са оптегналъ до катето си на припекъ, сръщо слънцето.

— Познавашъ ли ма кой сжмъ? запиталъ го великій Александръ, като са исправилъ на сръща му.

— Не та познавамъ, отговорилъ му Диогенъ.

— Азъ сжмъ Александръ великій.

— Добръ; и азъ сжмъ Диогенъ.

— Не ли та е страхъ отъ мене?

— Добъръ ли си или си лошавъ?

— Добъръ сжмъ.

— Е, тѣй като е, отговори Диогенъ, отъ добъръ човѣкъ кой може да го е страхъ?

— Пріятелю! казалъ Александръ, гледамъ че си много сиромашъ, нѣмашъ нищо, искамъ да ти помогна съ нѣщо, кажи ми какво искамъ?

— Искамъ, отговорилъ Диогенъ, да са поотмѣстимъ

малко, защото затуляшъ слънцето и ми правишъ сянка, пакъ азъ искамъ да ма грѣе.

— Какъ, беки нищо ли не рачишъ? Нецешъ ли пари?

— Какво да ти права паритъ, кога азъ отъ тебе съмъ по-богатъ?

— Какъ тѣй?

— Е тѣй е, защото азъ съмъ доволенъ само съ това щото имамъ, съ качето и дисагитъ си, когато пакъ ти не са задоволявашъ съ толкова голѣмо царство що владѣешъ, ами още си тръгналъ бой да са биешъ за да превземашъ и чюжди царства.

Приятели! казалъ Александъръ на голѣмцитъ, които го придружавале, ако да не бѣхъ Алесандръ пожелагъ бихъ да съмъ Діогенъ.

* * *

Умисленъ, сѣделъ веднѣждъ Діогенъ, глѣдалъ на тѣзи, които минувале и заминувале, па самъ на себе си думалъ: чуденъ свѣтъ! не стигатъ на мъжетъ тѣхнитъ грижи, ами пакъ са и женятъ; не стигало имъ тая бела—жената, ами зематъ да вѣдятъ и дѣца, по три, по петъ, а нѣкои си и по десетъ. Тези хора какво ще са правятъ, и какъ ще отглѣдатъ тѣзи дѣца?... И то нищо, мъжетъ за себе си не мислятъ, та за женитъ и дѣцата си ли ще са не-грижатъ?

* * *

Единъ день правителството обесило на едно дърво двѣ жени, Діогенъ бато ги видялъ да впеятъ казалъ: „Ако сяко дърво даване таѣхвъ плодъ, то оката на женитъ цѣше да слезе на петъ пари.

* * *

Діогенъ като сѣдалъ веднѣждъ на едно мѣсто, дѣто

имало много хора и подкачилъ да имъ приказва за учение и за други полезни работи, сичкитъ захванале да са прозяватъ и, единъ по единъ, да си отиватъ. Діогенъ, като видялъ тѣхната студенина, викналъ та за-нялъ една пѣсенъ, и тогава на пѣсенъта сичкитъ са пакъ прибрале. Безумни! казалъ той, кога е да слушате глупости, схбирате са, а кога е за умъ, тогива са распилявате и бѣгате.

Единъ богатъ лакедемонецъ уженлъ дщера си за единъ сирмахъ, а като го попитале роднинитъ му, за-що направи тѣй, той отговорилъ: азъ направихъ зѣтъ тогова, който може да стане богатъ, а не таѣхвъ, който може да стане сирмахъ.

ПОПЪ И ГРАДИНАРЪ.

Единъ градинаръ повикалъ попатаго да му свѣти вода на градината. Попа отишелъ, като вжскачилъ кончето си, на което висяле празни дисаги. Вие трѣба да знаате, че попскитъ дисаги биватъ голѣмички; едина само дисагъ може да сбере полвинъ варненско кило. Свѣтилъ попа вода, и градинаря му спусналъ въ ржката едно цѣло чѣйрече отъ бяла меджидия. Попа си повежда кончето да си отива; той ударилъ презъ ерѣдъ градината, и градинаря го испроваждалъ.—Добри моряни патлѣджани имате, казалъ дядо попъ, добри пиперки имате, и са озхрталъ на четири страни, та изглѣждалъ веле-чюка. — Добри сж, отговорилъ градинаря, даде господъ тая година сичко добро, и въ сжшето време отежсва отъ патлѣже-нитъ, та си направилъ човѣшината, и му ги спусналъ въ ди-сачентъ. — Ами имате ли тиевички? Или пакъ какви стѣгнати зелени завиле, хъ, а ми отсѣчи еднича двѣчи, хубава гапуска оставатъ тѣ, хубава дулма остава отъ таѣвички. — Става, га-

залъ градинаря, и направилъ на попа волята. — Ако имате и дребни краставици, боито да ви са артисале, зере на тѣхъ май мина времето, дайте ми нѣколко за турш'я. Хх, герчекъ. баба попадія ми бѣше заржчала за малко лукъ; я ми искубни, нѣколко главици. Градинаря кипна и скрце му тупаше отъ ядъ, но нѣмаше шо да стори; попъ е туй: навелъ са та отскубналъ двѣ три глави лукъ. — Да ви помогна и азъ, казалъ дядо попъ, и са навелъ, та отскубалъ още десетина петнайси. Това хубаво, че онова дайте, това искубнете, хордѣ да изѣзе дядо попъ изъ градината, хубаво си напжанилъ дисагитѣ. Презъ пошъта затрѣпяло, заплюпяло нѣщо у градината. -- Бре, момчета, извикалъ градинаря, шо е това? Единъ биволъ влязълъ, отговориле момчетата, чакай ше го испждимъ. — Лѣкте си долу, казалъ градинаря, не го ежнете, той ше ѣде, ше ѣде, ше си отиде; азъ си рекохъ да не е нѣкой попъ, зере той, колкото ѣде десетъ пкти повече отнесе.

Ж е н а т а.

Ижвата длжжность на една майка е да са изучи на сичко шото е потрѣбно за отхраната на нейнитѣ дѣца.

„Разумна жена е тая, която пази кѣната си, и само такъва може да бѣде добра управителка и на себѣ си и на домашнитѣ си,“ каже св. И. Златоустъ.

Съ жена са домъ събира и съ жена са домъ разсипва: мѣна съ колата да вноса, а жената съ игла да изнася, въ нея кѣща сполъ и берекетъ никога не ще има, гласи народната поговорка.

Коприненитѣ и атлазени премѣни гасятъ оганя на огнището. Блазѣ томува който е сполучилъ да живѣе съ добра и разумна жена.

* * *

Който желае да са научи, той треба много да чете у малко книги.

Кое да е джрво цѣфти, но сѣто нежрже плодъ.

Отъ лошевитѣ думи излизатъ и лошеви работи. Чѣсто тѣ подбуждаватъ на зло. Който проповѣда злото, той го и прави.

За сѣки народъ е по-опасно неговото незнаніе отъ колкото оруже то на неприятеля.

КНИЖКИ ЗА ДОМАШНО ПРОЧИТАНЕ НА СЪБИГО.

*Какъ сме посрѣщали ние до сега нашитѣ учители,
учени въ странство, и защо не сѣ хващали
тѣ темелъ въ нашеко.*

Аджайнѣ хора сме ние. Да речемъ, че не познаваме доброто и не го обичаме, ще сгрѣшимъ; наистина, познаваме го, обичаме го, и искаме го; но или не знаемъ да го цѣнимъ, или го искаме токо да ни доде заведиждъ, или нжкъ не знаемъ дѣ и у кого да го тѣрсимъ; ето това е косто не може да са отбере.

Слушале сме мнозина да казватъ: „бе джанжмъ, отъ толкозъ години на самъ са чува, че има бжл-гарчета да са учатъ по вѣнъ за учители, кадѣ сѣ тѣ, кога ще са завърнатъ? или ако сѣ са завърнале, кадѣ учителствуватъ? ние нито ги чуваме, нито ги виждаме.“

Тжй е, наистина, сѣки изъ насъ знае, че ги имае далечъ но не дохождатъ, защото ние ги не викаме, и ако би тѣ самъ да дождѣ, ние ги нежждаме, и ето